

Rize aylarının Evsafı

ay evsafı üzerinde rol oynayan en mühim faktörler iklim, toprak gibi muhit şartları ile çay nebatının çeşidi, çay yetiştirme ve imalat tekniğidir. Memleketimizde ilk zamanlarda iklim ve toprak ile çayın çeşidi gibi faktörler, çay evsafı üzerinde müsbet bir tesir yapıyorlardı. Zamanla sayılan u faktörler yanında, çay yetiştirme ve imalat tekniğinde mühim merhaleler katedilmiş ve çay evsafı üzerinde bunların da müsbet tesir yapacağı bir duruma ulaşılmıştır.

Halen memleketimizde istihsal edilen yaş çay yapraklarından 10 çeşit kuru çay imal edilmektedir. Bunların isimleri ile 1953 yılında çay istihsalimiz içerisinde almış oldukları nisbetler aşağıda gösterilmiştir:

	eşit İsmi	1953 yılında Türkiye ay İstihsalindeki nisbeti (%)
F	Fannings	7.8
OF	Orange Fannings	3.5
BOP	Broken Orange Fanning	21.8
FOP	Flowery	3.7
BOP+FOP	Karışık	6.9
OP	Orange Pekoe	7.5
P	Pekoe	22.8
BP	Broken Pekoe	0.7
PS	Pekoe Souchong	22.0
Dust	Toz ay	3.3

Bir fikir vermek için belirtilen bu nisbetler, her sene yaş çay yapraklarının evsafına ve tatbik edilen imalat tarzına göre değişiklikler göstermektedirler. Bu çeşitlerin ayrı ayrı hususiyetleri vardır. Kalitece en iyi olanları baştan 6 tanesidir. Memleketimizde bu eşitleri piyasada saf olarak bulmak kabil olmayıp, ancak bunlardan veya bunların yabancı çaylarla yapılmış olan harman ayı bulunmaktadır. Hlbuki diğer çay yetiştiren memleketlerde, bu eşitleri ayrı ayrı piyasadan, müstehlik zevkine göre, temin etmek mümkündür

Çeşitleri belirtilen Rize aylarının ortalama evsafları kafi derecede yüksek olup, kalite ayı yetiştiren Hindistan, Somatra ve Cava, Seylan gibi memleketlerin çayları ile hem ayardır. Bu hususta Rize ayı ile diğer çayların terkiplerini gösteren mukayeseli cetvel bize daha iyi ve açık bir fikir vermektedir. (1)

(1) Prof. Dr. S. Tahsin Tekeli: Rizede ay yetiştirme ve Rize ayları, Y.Z.E. dergisi, Ankara 1943. Sa.1. Say.73

Rize ve diğer memleket aylarının ortalama terkipleri

Memleketler	Su	Ekstrakt	Tanen	Kafein	Kül	Eterli yağlar
Çin	8.18	36.8	5.17	2.49	5.60	1.28
Hindistan	8.24	39.2	7.97	3.44	5.83	1.51
Cava	8.00	41.3	7.88	2.96	5.23	1.19
Seylan	8.06	40.1	9.28	3.23	5.27	1.71
Rize (1941,42,43)	8.11	39.5	10.42	3.52	5.22	2.10
Rize (1940-1954) ⁽¹⁾	8.43	41.78	9.84	3.35		

Filhakika cetvelin tetkiki, Rize ayının, Hindistan, Seylan ve Cava'da yetiştirilen aylara müşabih olduğunu bildirmektedir. Bu hususta daha geniş malumatı, Ziraat Fakültesi Ziraat Sanatları Kürsüsü Müdürlüğünden almak mümkündür. Rize ayının evsafının yüksek olması, istikbalde bunun ihracatına müsbet tesir yapacak faktörler yanında rol oynayacak ehemmiyetli bir amildir.

(1) Prof. Dr. S. Tahsin Tekeli: Rize ayları üzerinde araştırmalar: A. Ü. Ziraat Fakültesi Yıllığı. Ankara 1955 Fas. 4 Say: 243